

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvscvla Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis

Marca, Pierre de

Parisiis, 1681

VII. Explicatio canonis quinti synodi Constantinopoli habitæ anno Christi
CCCLXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14704

magistratu functi sunt. Addit autem è suo bene, mox verbum *repellantur* contra meritum patrum, dein *definivimus*.

Hunc autem locum ex nostra emendatione sic reddendum putamus. *Hac de re ad vos scribentes quæ monenda habemus, hisce quoque literis nostris expressimus de constituendis Episcopis & de comministris quoque jam constitutis; nempe ut ex iis qui sunt functi magistratu, si sani sint, constituantur Episcopi, similiter, ex ipso presbyterio. Similiter & Presbyteri & Diaconi è sacro clericorum collegio, ut sint omni ex parte inculpati; minime vero de curia vel ex officio militari.*

*EXPLICATIO CANONIS
quinti synodi Constantinopoli habitæ anno
Christi CCCLXXXI.*

TORQUETUR vir eruditissimus Samuel Petitus variarum lectionum lib. III. cap. II. in explicando & emendando canone quinto Concilii Constantinopolitani, cujus hæc sunt verba. *Ἐὶ τὸ μόνον τῶν δυτικῶν, καὶ οὐδὲν ἐν ἀντιοχείᾳ ἀπεδέξαμεθα τοὺς μίαν ὁμολογουῦτας πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος θεότητα.* In controversiam adducitur iste tomus occidentalium. Repudiata etenim Zonaræ & Balsamonis interpretatione, qui de canone fidei in Sardicensi

Sardicensi Concilio promulgata verba illa accipiunt, superest explicatio illustrissimi Cardinalis Baronii, qui de Damasi epistola synodica scripta ad Paulinum Antiochenum, quæ contra hæreses tunc temporis vigentes totidem continet anathematismos, hunc canonem accipiendum existimat, ita ut illo Constantinopolitana synodus synodicam epistolam Damasi ad Antiochenos approbarit.

Verùm Petrus discedendum sibi putat ab hac sententia, ob duas potissimum rationes. Prima est ducta à tempore synodica Damasi epistolæ, quam ille conjicit scriptam fuisse anno CCC LXXXI I. scilicet integro anno post editum canonem quintum. Altera petitur è verbis canonis, quæ huic interpretationi refragentur. Ad primam rationem quod attinet, videtur dubitandum an rectè Petrus temporis calculum iniverit. Etenim Constantinopoli coacta est synodus œcumenica anno trecentesimo octuagesimo primo. Anno sequenti imperiales literæ synodum orientis & occidentis ob ecclesiasticas dissensiones Romam contraxerunt, ut loquitur Hieronymus in epistola ad Eustochium. Itaque orientales qui secunda vice Constantinopolim se contulerant, à synodo Romana invitati sunt ut Romam se trans-

N

ferrent. quod illi propter itineris longinquitatem, Ecclesiarum suarum dispendia, & promulgatam à se anno superiore fidei formulam facere recusarunt. Synodicam ergo epistolam ad occidentalium Concilium miserunt, qua illis & formulæ fidei ab œcumenica synodo Constantinopolitana anno superiore perscriptæ & romi seu mavis epistolæ ab Antiochena synodo editæ exemplorum copiam faciunt, ut testatur Theodoretus. Existimat ergo Petitus tunc scriptam fuisse synodicam à Damaso ad Paulinum, cum de adventu orientalium jam desperassent occidentales, quia verò Paulinus unà cum Epiphano Episcopo se in viam dederat, Thessalonicæ in Macedonia has literas accepisse, ut constat ex titulo synodicæ Damasi apud Theodoretum. qui titulus Thessalonicæ à Paulino acceptam testatur. Certè quamvis hæc conjectura non sit improbanda, tamen non evincit omnino quod Petitus pertendit. Quid enim vetat quin superiore anno in eas partes ob Concilium Constantinopolitanum Paulinus evocatus Thessalonicam se conferre potuerit, & ibi synodicam Damasi accepit? Planè ut dicam quod sentio, narratio Theodoreti, rei gestæ series, & ipse cognitionum synodicarum ordo videtur

*Theodoret.
lib. 5. hist.
eccles. c. 9.*

exigere ut dicamus editum fuisse libellum fidei ab Antiochena synodo quæ coacta fuit anno cccclxxviii. & Constantinopolim ad orientis Concilium missam, antequam de illo recipiendo à Constantinopolitanis aliquid statuatur in synodo anni trecentesimi octuagesimi primi. Quod ex se patet satis, & docet epistola synodica Constantinopolitana apud Theodoretum, qua testantur patres qui secundo in urbe regia convenerunt, anno scilicet trecentesimo octuagesimo secundo, se libellum illum Antiochenum præ manibus habere eumque à synodo Constantinopolitana priore jam fuisse confirmatum: *ἐντυχεῖν τῷ ἐν ἀντιοχείᾳ τόμῳ τῷ ὅτι ἐκεῖ συνεληθύσης συνόδου γεγραμμένῳ*. Porro hanc fidei formulam missam fuisse, non solum ad illud orientis Concilium, sed etiam ad occidentis & Romanum Concilium, nemo dubitare poterit nisi qui relationes decretorum fidei ab oriente in occidentem & vicissim mitti solitas ignoret. Missa ergo ab Antiochenis ad Romanos & ceteros occidentales fidei formula, ut in eadem communionis societate se conjunctos esse profiterentur, quid aliud expectamus quàm ut synodus Romana Antiochensium formulam amplecti profiteatur epistola data ad orientales

Episcopus qui synodum Constantinopolitani habebant anno trecentesimo octuagesimo primo. Nihil etiam vetat quin vicissim Romæ perscripta fuerit eodem tempore Damasi epistola synodica ad Paulinum Antiochenum, quæ fuerit etiam ab occidentalibus ad orientale Concilium transmissa; ut nullo pacto necesse sit hanc Damasi synodicam ad Paulinum anno sequenti adscribere.

Expendamus ergo secundam rationem Petiti, qui rectum sensum horum verborum, *De tomo occidentalium*, capere non potest, adeo ut antiquam lectionem moveat & Antiochenos substituatur occidentalibus, id est, δι' Ἰνδοῦ, ut ille quidem legit, δι' Ἰνδοῦ. In quo dupliciter peccatur, tum in sententia detorta & inconcinna quam antiquæ lectioni hujus canonis affingit, tum in nova omnino voce & omnibus scriptoribus incognita quam ille comminiscitur, cum afferit Antiochenes voce hybrida & ab Aramaea lingua deducta Dithicos vocatos. Ait Petitus verba ista, *De tomo occidentalium*, quæ tituli vicem præstant, significare canonem agere de nescio quo occidentalium libello. At verò canon nihil minus exequitur; sed tantum approbat ea quæ definerant Antiocheni, unam confitentes

patris & filii & spiritus sancti divinitatem. Sed, inquit Baronius, quia approbabant Constantinopolitani patres synodicam epistolam Damasi ad Paulinum Antiochenum, approbarunt quoque Paulinum & suos Antiochenos. Atqui non approbatur hoc canone, subjungit Petitus, etiamsi τὸν τόμον τῶν δυτικῶν cum Baronio interpreteris de epistola illa Damasi synodica.

Sanè Petitus malè negat tomum occidentalium, quisquis ille tandem sit, à Concilio Constantinopolitano non approbari, cum disertis verbis contrarium profiteantur illius Concilii patres. *Ὁ δὲ τόμος τῶν δυτικῶν, ὃ τοὺς ἐν ἀντιοχείᾳ ἀπεδέξαμεθα.* De tomò occidentalium, nos etiam suscepimus Antiochenos, inquiunt. Quid manifestius dici potest ut se ejusdem cum occidentalibus testentur esse sententiæ? Robustius verò egisset adversus Baronium si ex eo negasset sequi approbatos fuisse Antiochenos à Constantinopolitanis quòd synodicam Damasi ad Paulinum approbassent. Adhuc enim quærendum restaret an Paulinus & Antiocheni formulam Damasi sequerentur, si aliunde de hoc non constitisset Constantinopolitanis.

Genuimus ergo sensus canonis hic est. Epistola sua significaverat Concilium

occidentis Episcopis orientalibus Constantinopoli congregatis, etsi diffidium esset inter Episcopos Antiochenos Meletium & Paulinum, tamen eos rectam de una patris, filii, & spiritus sancti divinitate sententiam profiteri, atque ideo se non alienos ducere Antiochenos à communione Ecclesiæ ob schisma quod illa in Ecclesia inoleverat inter duos Episcopos de sede contendentes. His literis in eum sensum acceptis, Concilium Constantinopolitanum decreto suo eandem communionem Antiochenorum amplectitur hoc canone quinto, quia illis æquè ac occidentalibus constabat ex epistola synodi Antiochenæ eos unam divinitatem patris & filii & spiritus sancti profiteri. Vbi velim expendi Constantinopolitanos non profiteri se nunc primùm Antiochenos recipere quia moniti sint à synodo Romana, sed eos jam suscepisse in communionem, nempe quia rectam eorum sententiam de fide ex epistola synodi Antiochenæ didicerant. Vel ut in pauca verba sententiam synodi contraham & *Ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἕκαστος* enarrem. Quod attinet ad epistolam occidentalium, qua docent se communionem Antiochenorum amplecti quia rectam fidem profitentur, nos etiam eosdem Antiochenos jam antea

sufcepisse testamur, quia nobis constitit eos unam patris & filij & spiritus sancti confiteri divinitatem.

Planè ex ista interpretatione, quæ genuina est, sequitur alium fuisse tomum occidentalium qui commemoratur in hoc canone ab epistola synodica Damasi ad Paulinum Antiochenum, vel saltem cum illa epistola Damasi ad Paulinum aliam adjunctam fuisse ad orientales Constantinopoli congregatos. Nihil enim vetat quin eodem tempore perscripta & missa fuerit ad Paulinum & ad ipsos orientales.

Restat ut de canonis emendatione à viro erudito tentata unum addamus, nempe veterem omnium codicum lectionem non esse sollicitandam, cum nihil persuadeat cur Dytici in Dithicos sint immutandi, maximè cum nullibi ea vox reperiat. Fallitur enim vehementer quum putat eam vocem latere in libello oblato adversus Ibam Edeffenum in synodo Berytensis, ubi sit mentio ἀνατολικῆς συνόδου & δυτικῆς, quas alias esse non posse censet quàm Tyriam & Antiochenam, quæ ambæ solæ in causa Ibæ sunt coactæ, unde sequatur orientalem synodum commemoratam in libello eandem esse cum Tyria, & δυτικὴν, qua necessariò significetur Antiochena, mutandam in διθικὴν

deducto nomine à voce Syriaca quæ lucum significet , unde inflexione Græcā Antiochenses *δελτικοί* dicti fuerint à lucō Daphnensi , & synodus Antiochena *δελτική*. Sanè aliā mens est libelli , ubi synodus Antiochena vocatur *ἀνατολική* sive orientalis ab urbe Antiochia , quæ est metropolis diœceseos orientis , Tyria autem occidentalis seu *δυτική* dicitur ratione habita situs quem obtinet in diœcesi orientis. Phœnicia enim , ubi sita est colonia Tyri , porrigitur ad partes occidentales diœceseos orientis , ut alibi hunc locum expendimus.

